یادداشت

ریسک امروز
بازارهای سهام جهان (بخش اول)

بازارهای جهانی در هفته‌های اخیر همزمان با چند شوک بزرگ روبه‌رو شده‌اند؛ از یک‌سو، ارزش‌گذاری‌های بسیار بالای شرکت‌های مرتبط با هوش مصنوعی، نگرانی از شکل‌گیری حباب جدید را افزایش داده و از سوی دیگر، تنش‌های ژئوپلیتیک و نااطمینانی درباره‌ی عرضه و قیمت انرژی بر ابهام‌ها افزوده است.

پس از انتخابات میان‌دوره‌ای آمریکا در ۳ نوامبر ۲۰۲۶، تغییر انتظارات درباره سیاستگذاری در حوزه هوش مصنوعی نیز به این مجموعه ابهامات اضافه شده است. در چنین فضایی، سرمایه‌گذاران و مدیران صندوق‌ها با مساله‌ای دشوار مواجهند: چگونه می‌توان میان ظرفیت واقعی فناوری و قیمتی که امروز برای سودهای آینده‌ی آن پرداخت می‌شود، تمایز گذاشت؟ انتخابات اخیر آمریکا نمونه روشنی از حساسیت بازار به تغییر انتظارات بود. پیروزی دموکرات‌ها و کسب اکثریت هر دو مجلس کنگره ابتدا با استقبال عمومی بازار همراه شد؛ در معاملات ۴ نوامبر، شاخص‌های اصلی وال‌استریت افزایش یافت، اما سهام برخی شرکت‌های فعال در ساخت و بهره‌برداری از مراکز داده افت کرد. سرمایه‌گذاران از یک‌سو کاهش ابهام انتخاباتی و محدودشدن امکان اجرای یک‌جانبه سیاست‌ها را مثبت ارزیابی می‌کردند و از سوی دیگر، نگران بودند مخالفت‌های محلی و نظارت بیشتر، سرعت توسعه‌ی زیرساخت‌های هوش مصنوعی را کاهش دهد. این خوش‌بینی اولیه دوام نیاورد.

در معاملات ۵ نوامبر، شاخص نزدک کامپوزیت حدود ۵.۵ درصد، شاخص S&P ۵۰۰ حدود ۴.۴ درصد و شاخص داوجونز حدود ۳.۴ درصد کاهش یافت. شاخص نیمه‌رسانای فیلادلفیا نیز حدود ۱۲ درصد افت کرد. نگرانی از کندشدن ساخت مراکز داده، به تردیدهای قبلی درباره بازده سرمایه‌گذاری‌های عظیم هوش مصنوعی اضافه شد. باید میان این نگرانی و تصویب محدودیت‌های تازه تمایز گذاشت؛ آنچه در این واکنش بازار دیده می‌شود، تغییر ارزیابی سرمایه‌گذاران از احتمال و پیامد سیاست‌های آینده است. برداشت من این است که وقتی قیمت سهام بر فرض رشد بسیار سریع بنا شده باشد، حتی احتمال تاخیر در اجرای پروژه‌ها نیز ارزیابی سودهای آینده و قیمت امروز را به‌شدت تغییر می‌دهد. این نگرانی‌ها فقط به بازار آمریکا محدود نماند. در معاملات آسیایی ۶ نوامبر، شاخص کاسپی کره جنوبی در مقطعی بیش از ۸ درصد افت کرد و معاملات برای ۲۰ دقیقه متوقف شد؛ شاخص نیکی ژاپن نیز افت شدیدی داشت.

وزن بالای شرکت‌های نیمه‌رسانا و فناوری در این بازارها، از جمله سامسونگ و اس‌کی هاینیکس در کره‌جنوبی، آسیب‌پذیری آنها را در برابر تغییر انتظارات درباره تقاضای تراشه افزایش می‌دهد. بازار تایوان نیز به‌دلیل نقش محوری شرکت تی‌اس‌ام‌سی در زنجیره تامین تراشه در معرض همین ریسک قرار دارد. در نتیجه، صرف پراکندگی سرمایه‌گذاری میان چند کشور، لزوما به معنای تنوع‌بخشی کافی نیست؛ اگر بخش بزرگی از سبد به چشم‌اندازی مشترک درباره هوش مصنوعی وابسته باشد، شوک ممکن است همزمان به چند بازار منتقل شود. با این حال، تاریخ بازارهای سرمایه نشان می‌دهد که چنین هیجان‌هایی پدیده‌ای تازه نیست. تقریبا هر موج بزرگ فناوری، ابتدا با ورود تعداد زیادی شرکت، رشد شتابان قیمت سهام و سپس حذف بخش بزرگی از همان شرکت‌ها همراه بوده است. پرسش اساسی این نیست که آیا هوش مصنوعی آینده اقتصاد را تغییر خواهد داد، بلکه این است که از میان صدها شرکتی که امروز خود را بازیگر اصلی این حوزه معرفی می‌کنند، چند شرکت در ده یا بیست سال آینده باقی خواهند ماند. از این منظر، ریسک اصلی امروز شاید شکست هوش مصنوعی نباشد، بلکه دشواری تشخیص برندگان نهایی و برآورد قیمتی مناسب برای سهام آنها باشد. تحولات پس از انتخابات آمریکا نشان می‌دهد که علاوه بر رقابت فناورانه، مقررات، امکان تامین انرژی و سرعت ساخت زیرساخت‌ها نیز بر سودآوری اثر می‌گذارد. همان‌گونه که در موج‌های فناوری گذشته، سرمایه‌گذاران اغلب شرکت‌های اشتباه را انتخاب کردند؛ این بار نیز ممکن است بخش بزرگی از ارزش بازار از میان برود؛ درحالی‌که خود فناوری به مسیر رشد خود ادامه دهد. البته ممکن است کمک هوش مصنوعی به سرمایه‌گذاران این بار باعث شود در انتخاب شرکت‌های آینده‌دار کمتر اشتباه بکنند.

تاریخ بازار سرمایه پر از نمونه‌هایی است که در آنها یک فناوری انقلابی، ابتدا به یک حباب بزرگ سرمایه‌گذاری تبدیل شده و سپس با ترکیدن آن، تنها تعداد اندکی از شرکت‌ها باقی مانده‌اند. در اواسط قرن نوزدهم، «تب راه‌آهن» در بریتانیا و آمریکا صدها شرکت راه‌آهن را به بازار سرمایه آورد. سرمایه‌گذاران تصور می‌کردند هر خط آهن جدید سودآور خواهد بود، اما پس از فروکش کردن هیجان، بخش عمده این شرکت‌ها ورشکسته شدند یا در شرکت‌های بزرگ‌تر ادغام شدند و تنها تعداد محدودی شبکه‌ی سراسری باقی ماند.

دکتر حسین عبده تبریزی
اقتصاددان
Alborz.payam@gmail.com

پیام آشنا گزارش می دهد

گرانی دست بازار لوازم خانگی را بست

اختصاصی پیام آشنا- گرانی لوازم خانگی فقط خریدی را به تعویق نمی‌اندازد؛ خرابی یخچال، لباسشویی یا اجاق گاز می‌تواند نظم زندگی روزمره را مختل کند و جایگزین کردن وسیله‌ای ضروری را به تصمیمی پرهزینه تبدیل سازد. مسئله بازار تنها افزایش قیمت نیست؛ فاصله درآمد و هزینه خرید، تقاضای مؤثر را عقب رانده و تولیدکنندگان را با دشواری تأمین مواد اولیه، ارز و سرمایه در گردش روبه‌رو کرده است.

تورم سنگین در گروه کالاهای خانه

آخرین آمار شاخص قیمت مصرف‌کننده نشان می‌دهد تورم نقطه‌به‌نقطه گروه «مبلمان و لوازم خانگی» در مهرماه ۱۴۰۵ به ۱۲۸.۹ درصد رسیده است؛ یعنی هزینه این گروه در مقایسه با مهر سال گذشته، به‌طور متوسط بیش از دو برابر شده است. این شاخص علاوه بر لوازم خانگی، مبلمان و اقلام مرتبط را نیز دربرمی‌گیرد و نرخ افزایش قیمت تک‌تک کالاها تیست؛ اما بزرگی آن از فشار هزینه‌ای بر خانوار حکایت دارد. تورم نقطه‌به‌نقطه کل کشور در همین ماه ۸۸.۷ درصد بوده؛ بنابراین افزایش قیمت این گروه به‌مراتب بیشتر از میانگین عمومی بوده است.

رکود تقاضا در کنار افزایش قیمت

گزارش‌های میدانی از کاهش قدرت خرید و عقب‌نشینی مشتریان حکایت دارد. فروشندگان می‌گویند مراجعه‌کنندگان پس از پرس‌وجوی قیمت، خرید را به زمان دیگری موکول می‌کنند. در نمونه‌های قیمتی منتشرشده در مهرماه، یک یخچال فریزر سایدبای‌ساید ۳۲ فوت از برندی داخلی حدود ۲۰۰ میلیون تومان و لباسشویی‌های میان‌رده هشت تا ۹ کیلویی حدود ۵۰ تا ۱۰۰ میلیون تومان قیمت داشته‌اند. این ارقام به مدل‌های مشخص مربوط است، اما مقیاس هزینه خرید چند قلم اصلی را نشان می‌دهد.

رئیس اتحادیه فروشندگان و تعمیرکاران لوازم خانگی اصفهان در تیرماه از افزایش قیمت برخی کالاها تا ۱۲۰ درصد طی یک سال و رکود بازار خبر داده و کاهش قدرت خرید را عامل تعویق خریدها دانسته است. به گفته او، برخی خانوارها به‌جای جایگزینی وسیله معیوب، تعمیر آن را انتخاب می‌کنند؛ هرچند هزینه قطعات و تعمیر نیز افزایش یافته است. تیاز به کالا از میان نرفته، اما توان تبدیل تیاز به خرید کاهش یافته است.

فشار هزینه‌ها بر خط تولید

در سوی دیگر بازار، تولیدکنندگان تیز با محدودیت روبه‌رو هستند. رئیس انجمن صنایع لوازم خانگی ایران گفته است تولید این صنعت از حدود هشت میلیون دستگاه در سال ۱۳۹۸ به‌تزدیک ۲۰ میلیون دستگاه در سال ۱۴۰۲ رسید، اما از سال گذشته روند کاهش تولید آغاز شد. به گفته او، این صنعت سالانه حدود ۲۰۰ تا ۴۰۰ میلیون دلار صادرات دارد، اما محدودیت تأمین مواد اولیه و ارز می‌تواند استمرار تولید و حفظ اشتغال را دشوار کند.

دبیرکل انجمن تولیدکنندگان لوازم خانگی در مردادماه اعلام کرده میانگین زمان تخصیص ارز به تولیدکنندگان بیش از ۳۲۰ روز است و در برخی موارد به ۴۰۰ روز می‌رسد. او کمبود ارز و مواد اولیه، قطعی برق، افزایش هزینه انرژی، دشواری تأمین سرمایه در گردش و رشد هزینه حمل‌ونقل را از موانع تولید برشمرده است. این اظهارات روایت فعالان صنعت است و باید با آمار رسمی سنجیده شود.

تأخیر در تأمین قطعات، ظرفیت خطوط را کاهش می‌دهد و هزینه ثابت را بر تعداد کمتری محصول سرشکن می‌کند. قطعی انرژی و کمبود نقدینگی نیز تولید و خرید مواد اولیه را مختل می‌کند.

تولید داخلی: شرط لازم، نه تضمین قیمت مناسب

بر اساس اعلام سخنگوی وزارت صمت، تولید لوازم خانگی در سال ۱۴۰۳ حدود ۱۹ میلیون و ۲۲۸ هزار دستگاه و در سال ۱۴۰۴ حدود ۱۸ میلیون دستگاه بوده است. تولید دو ماه نخست ۱۴۰۵ نیز یک میلیون و ۵۰۰ هزار دستگاه اعلام شد؛ در حالی که این رقم در مدت مشابه سال قبل یک میلیون و ۹۰۰ هزار دستگاه بود. این ارقام از افت حدود ۲۱ درصدی در آغاز سال حکایت دارد، اما ارزیابی کل سال به آمار ماه‌های بعد تیاز دارد.

افزایش سهم تولید داخل به‌خودی‌خود به معنای ارزان شدن کالا تیست. تولیدکننده ممکن است برای قطعات، مواد اولیه یا ماشین‌آلات به واردات وابسته باشد و از توسان ارز اثر بپذیرد. با این حال، تولید داخلی باید برای مصرف‌کننده مزیتی ماتند قیمت رقابتی، کیفیت قابل قبول و دسترسی بهتر به قطعه و خدمات پس از فروش ایجاد کند.

ضرورت شفافیت و حمایت هدفمند

مسئله بازار، تقابل ساده تولیدکننده و مصرف‌کننده تیست. بنگاه به مواد اولیه، ارز، انرژی و نقدینگی تیاز دارد و خانوار تیز نمی‌تواند هزینه تاکارآمدی و تبود رقابت را تحمل کند. سیاست‌گذاری باید هزینه تولید را کاهش دهد و مانع انتقال بی‌ضابطه آن به قیمت مصرف‌کننده شود.

انتشار آمار تولید، اعلام مبنای تغییر قیمت‌ها، نظارت بر قیمت فروش، مقابله با کالای تقلبی و اجرای ضمانت‌نامه‌ها شفافیت را افزایش می‌دهد. تسهیل تأمین مواد اولیه و سرمایه در گردش، کاهش زمان تخصیص ارز و برنامه‌ریزی انرژی تیز به حفظ تولید کمک می‌کند. فروش اقساطی باید ترخ سود و قیمت تهایی روشنی داشته باشد.

لوازم خانگی کالایی لوکس و قابل حذف از زندگی تیست. وقتی خرید وسیله‌ای ضروری به تصمیمی دشوار تبدیل می‌شود، فشار تورم به کیفیت زندگی روزمره رسیده است. رونق بازار ته با افزایش صرف تولید، بلکه با تولید پایدار، رقابت سالم، نظارت شفاف و تقویت قدرت خرید بازمی‌گردد.

جلوه‌ای عملی از شعار «دولت پای کار مردم»

بانک کشاورزی و رشد ۸۲.٤ درصدی تسهیلات قرض‌الحسنه

تیر احمدی ــ بانک کشاورزی با انتشار تازه‌ترین گزارش عملکرد خود، تصویری روشن از تعهد عملی به شعار «دولت پای کار مردم» ارائه کرد. تصویری که در آن، پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه به اقشار کم‌درآمد و روستایی، رشدی چشمگیر و معنادار را تجربه کرده است.

جهش ۸۲.۴ درصدی در حجم اعتبارات

بانک کشاورزی از ابتدای سال ۱۴۰۵ تا پایان مهرماه، ۲۲۳ هزار و ۶۲۶ میلیارد ریال تسهیلات قرض‌الحسنه به متقاضیان واجد شرایط پرداخت کرده است. مقایسه این رقم با عملکرد مدت مشابه سال گذشته ۱۷۷ هزار و ۴۱۲ میلیارد و ۸۱ میلیون ریال بیانگر افزایشی معادل ۱۴۶ هزار و ۲۱۳ میلیارد و ۸۲ میلیون ریال، یعنی رشد ۸۲.۴ درصدی در حجم اعتبارات کارسازی شده است.

این رشد چشمگیر در حالی محقق شده که بسیاری از تهادهای مالی در ماه‌های اخیر با محدودیت منابع مواجه بوده‌اند. موضوعی که به باور ناظران، از تمرکز ویژه بانک کشاورزی بر تخصیص منابع قرض‌الحسنه به تکالیف قانونی و اولویت‌دادن به تیازهای واقعی جامعه هدف حکایت دارد.

رشد ۵۵.۲ درصدی در تعداد پرونده‌ها، تسریع در خدمت‌رسانی

آمارهای کمّی تیز از گسترش پوشش جمعیتی حکایت دارد. شعب بانک کشاورزی در سراسر کشور طی این بازه زمانی ۱۶۴ هزار و ۳۵۸ فقره پرونده تسهیلات قرض‌الحسنه را به سرانجام رسانده‌اند. این رقم در مقایسه با ۱۰۵ هزار و ۹۲۶ فقره پرداختی در هفت‌ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۴، افزایشی ۵۸ هزار و ۴۳۲ فقره‌ای و رشدی ۵۵.۲ درصدی را نشان می‌دهد. همگامی رشد تعداد پرونده‌ها با رشد مبلغ، حاکی از آن است که بانک کشاورزی نه‌تنها حجم اعتبارات را افزایش داده، بلکه فرآیند بررسی و پرداخت تسهیلات تکلیفی و خرد را تیز تسریع کرده است. دستاوردی که برای اقشار کم‌درآمد و متقاضیان روستایی، به معنای دسترسی سریع‌تر و آسان‌تر به منابع مالی مورد تیاز است.

تمرکز هدفمند بر تکالیف قانون بودجه

گزارش بانک کشاورزی تصریح می‌کند که عمده منابع قرض‌الحسنه تخصیص‌یافته در این مدت، شامل تکالیف قانون بودجه از جمله تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج جوانان، فرزندآوری، تأمین مالی خرد معیشتی و اشتغال اقشار آسیب‌پذیر با رویکرد بانکداری پیوندی و توسعه محلی بوده است.

این رویکرد، که در گزارش با عنوان «دولت پای کار مردم خواهیم ساخت» تیز مورد اشاره قرار گرفته، نشان‌دهنده هم‌راستایی کامل عملکرد بانک با سیاست‌های کلان دولت در حوزه حمایت از خانواده و اشتغال است. بانکداری پیوندی، به‌عنوان یکی از روش‌های کارآمد تأمین مالی خرد، بر پایه اعتماد و نظارت اجتماعی عمل می‌کند و در سال‌های اخیر به ابزاری مؤثر برای توانمندسازی اقشار کم‌درآمد روستایی تبدیل شده است.

هم‌راستایی با برنامه هفتم توسعه

در بخش دیگری از این گزارش، بانک کشاورزی تأکید کرده است که همگام با مأموریت‌های کلان توسعه‌ای و پیگیری اهداف تعیین‌شده در برنامه هفتم توسعه، حمایت همه‌جانبه از اقشار مولد و کم‌درآمد روستایی و ارتقای رفاه عمومی‌شان را از اولویت‌های اصلی خود می‌داند.

بر پایه این گزارش، توزیع گسترده و هدفمند این اعتبارات، افزون بر تحکیم بنیان خانواده، بسترساز ماندگاری جمعیت در مناطق روستایی و تقویت بنیه معیشتی خانوارهای جامعه هدف در سراسر کشور شده است. این اتفا با توجه به ماهیت تسهیلات پرداختی ، ازدواج، فرزندآوری و اشتغال خرد ، قابل ارزیابی مثبت است و نشان می‌دهد که بانک کشاورزی مسیر خدمت‌رسانی خود را بر اساس تیازهای واقعی جامعه هدف طراحی کرده است.

جهشی نزدیک به دو برابر در خدمت بانک کشاورزی به اقشار کم‌درآمد و روستایی

عملکرد هفت‌ماهه بانک کشاورزی، تصویری روشن از یک تهاد مالی دولتی است که با تمرکز بر تکالیف قانون بودجه، توانسته است حجم پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه را نزدیک به دو برابر افزایش دهد؛ رشدی ۸۲.۴ درصدی در مبلغ و ۵۵.۲ درصدی در تعداد پرونده‌ها که نشان از تسریع واقعی فرآیند خدمت‌رسانی به اقشار کم‌درآمد و روستایی دارد. این جهش کمی، در کنار تمرکز هدفمند بر تسهیلات ازدواج، فرزندآوری و اشتغال خرد، گامی معنادار در راستای تحکیم بنیان خانواده، ماندگاری جمعیت در مناطق روستایی و تقویت معیشت خانوارهای جامعه هدف به شمار می‌رود. بانک کشاورزی با این عملکرد، هم‌راستایی خود با مأموریت‌های برنامه هفتم توسعه و شعار «دولت پای کار مردم» به‌طور عملی به نمایش گذاشته و امید می‌رود با تداوم این مسیر، شاهد اثرگذاری پایدارتر بر رفاه و اشتغال مناطق روستایی کشور باشیم.

اداره کل آموزش و پرورش استان البرز

آگهی مزایده (نوبت اول)

اداره کل آموزش و پرورش استان البرز در نظر دارد نسبت به برگزاری مزایده اجاره فضای مازاد بر نیاز خود به شرح ذیل اقدام نماید. متقاضیان می توانند جهت شرکت در مزایده و دریافت اسناد از تاریخ ۱۴۰۵/۰۸/۲۰ لغایت ۱۴۰۵/۰۸/۲۴) به سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (سامانه ستاد) به آدرس www.setadiran.ir مراجعه نمایند. شناسه آگهی:۲۳۲۲۱۲۵

۱-مغازه تجاری واقع در شهرستان اشتهارد.

تلفن تماس: ۳۲۵۶۳۱۹۰داخلی ۳۸۷

اداره کل آموزش و پرورش استان البرز